Wiecej arkuszy i odpowiedzi znajdziesz na: EDUARKUSZE.PL

## Model odpowiedzi i schemat oceniania – Arkusz II, temat 1.

Temat 1. **Stwórca i jego dzieło.** Analizując *Hymn* Jana Kochanowskiego i fragment hymnu *Święty Boże* Jana Kasprowicza, porównaj sposoby przedstawienia Boga, świata i człowieka.

### I ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 22 punkty)

| | Punkty |
|---|---|
| 1. Rozpoznanie **zasady zestawienia tekstów**, np.<br>▪ ten sam adresat (Bóg), bezpośrednio przywołany poprzez apostrofę<br>▪ odmienna sytuacja wypowiadania: podmiot liryczny, zbiorowy (l. mn.; *czego chcesz od nas, wyznawamy, chowaj nas...;* podmiot liryczny (l. poj.; *stań się tak lichy jak ja, duszę moją, oczy moje*)<br>▪ odmienna postawa wobec Boga (podziw i wdzięczność; ton gniewu, bluźnierstwo) | 0 – 2 |
| 2. Przedstawienie **obrazu Stwórcy** w *Hymnie*, np.<br>▪ władca wszystkiego: całego świata i wszelkiego stworzenia<br>▪ artysta, kreator niezwykłego dzieła<br>▪ król wszechmogący i wszechobecny<br>▪ pan hojny i dobry<br>▪ Stwórca kochający swe dzieło<br>▪ Bóg zainteresowany losem świata i człowieka<br>▪ opiekun troszczący się o dostatni byt | 0 – 2 |
| 3. Przedstawienie **obrazu Stwórcy** w hymnie *Święty Boże,* np.<br>▪ siła najwyższa rządząca światem<br>▪ pan potężny, mający ogromną moc<br>▪ władca daleki i niedostępny<br>▪ Stwórca obojętny i nieczuły na ludzkie nieszczęście i cierpienie | 0 – 2 |
| 4. Rozpoznanie **wizji świata** stworzonego przez Boga (*Hymn* J. Kochanowskiego), np.<br>▪ harmonijny i uporządkowany<br>▪ dobry i piękny<br>▪ mający sens i cel<br>▪ bogaty, różnorodny<br>▪ przeznaczony dla (dany) człowieka, będący źródłem jego szczęścia | 0 – 2 |
| 5. Rozpoznanie **wizji świata** stworzonego przez Boga (*Święty Boże* J. Kasprowicza), np.<br>▪ chaotyczny, zmierzający do zagłady<br>▪ przygnębiający<br>▪ pozostawiony samemu sobie, bez opieki i zainteresowania Boga<br>▪ przeznaczony dla człowieka, będący źródłem jego dramatu | 0 – 2 |
| 6. Określenie **postawy człowieka wobec świata i Boga** w *Hymnie* J. Kochanowskiego, np.<br>▪ postawa renesansowej afirmacji życia, świata i człowieka<br>▪ życie na świecie stworzonym przez Boga źródłem szczęścia i radości<br>▪ wdzięczność | 0 – 2 |
| 7. Określenie **postawy człowieka wobec świata i Boga** w hymnie *Święty Boże* J. Kasprowicza, np.: | 0 – 2 |

- gniew i bunt
- oskarżenie Boga o zło panujące na świecie
- świadomość porzucenia i zapomnienia

8. Określenie **struktury artystycznej** *Hymnu* J. Kochanowskiego, np.
- wersyfikacja, np. wiersz sylabiczny, regularny, rymy
- środki artystyczne, np. apostrofa, anafory, pytania retoryczne, epitety, peryfrazy
- kontynuacja tradycji hymnicznej 0 – 2
- postawa podmiotu mówiącego typowa dla epoki, np. obiektywizm, dystans, szacunek

9. Określenie **struktury artystycznej** hymnu *Święty Boże* J. Kasprowicza, np.
- wersyfikacja, np. wiersz wolny emocjonalny, nieregularny, rymy
- środki artystyczne, np. apostrofy, anafory, peryfrazy, wykrzyknienia, symbole, słownictwo w funkcji ekspresyjnej 0 – 2
- postawa podmiotu mówiącego typowa dla epoki, np. subiektywizm, brak dystansu, ton bluźnierczy, ironia
- „przełamywanie wzorca" gatunkowego hymnu

10. Sformułowanie **pełnego** wniosku, np. 4
- określenie podobieństwa między obrazami Boga i świata
- wyjaśnienie różnic, np. wskazanie indywidualnego wymiaru „wadzenia się z Bogiem" Kasprowicza oraz uniwersalnej wymowy postawy Kochanowskiego
- uzasadnienie różnic kontekstem epoki, ewentualnie kontekstem biograficznym
- wskazanie renesansowego optymizm i młodopolskiego pesymizm wynikających z filozofii epok

11. Sformułowanie wniosku **częściowego**, np. 2
- odmienna wizja Boga, świata i człowieka
- uzasadnienie różnic: wykorzystanie wiedzy o epokach

12. Podjęcie **próby** wnioskowania, np. 1
- dwie różne wizje Boga i świata

## II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 3 punkty)

*Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu*

– podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 3
– uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części. 1

Uwaga: *jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.*

## III. STYL (maksymalnie 3 punkty)

– jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 3
– zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka. 1

*Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.*

## IV. JĘZYK (maksymalnie 10 punktów)

– język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia i fleksja, 10

eduarkusze.pl

– język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, 7
– język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne składnia, słownictwo i frazeologia. 4

*Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.*

**V. ZAPIS (maksymalnie 2 punkty)**

– bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), 2
– poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); na ogół poprawna interpunkcja. 1

*Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.*

**VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY** 0-4

eduarkusze.pl

**Model odpowiedzi i schemat oceniania – Arkusz II, temat 2.**

Temat 2: **Jednostka w świecie ograniczeń.** Analizując zachowania bohaterów zwierzęcych oraz ukształtowanie językowe podanego fragmentu, odczytaj metaforyczny sens sceny i jej związek z przesłaniem powieści Zofii Nałkowskiej *Granica.*

**I Rozwinięcie tematu (maksymalnie 22 punktów)**

| ***Rozpoznanie sytuacji bohaterów zwierzęcych*** | **Punktacja** |
|---|---|
| 1. Sytuacja i zachowanie Fitka, np.<br>▪ pies podwórzowy<br>▪ ograniczenie przestrzeni życiowej (buda, linia drutu, niewola)<br>▪ każdorazowe bolesne rozpoznawanie kresu własnych, życiowych możliwości (nieświadomy własnych ograniczeń)<br>▪ monotonia, jałowość egzystencji<br>▪ wrogie nastawienie do obcych, nieufność<br>▪ zapominanie o ograniczeniu, jakim jest łańcuch<br>▪ zaspokojenie głodu dające poczucie szczęścia, okazuje wdzięczność<br>▪ przejawy krótkotrwałej radości podczas zabawy z Lulu | 0 – 4 |
| 2. Sytuacja i zachowanie Lulu, np.<br>▪ pies domowy nie doświadczający ograniczeń<br>▪ zabawy z Fitkiem przejawem kaprysu<br>▪ zachowywanie dystansu<br>▪ poczucie przynależnej mu niezależności i swobody<br>▪ ignorowanie potrzeb Fitka | 0 – 4 |
| 3. Odczytanie zachowania innych bohaterów (ludzi) na sytuację psa, np.<br>▪ brak zrozumienia sytuacji psa przez innych (pies podwórzowy ma pilnować obejścia, pogodził się ze swoim losem, najlepiej jest mu na łańcuchu) | 0 – 1 |
| 4. ***Odczytanie metaforycznych sensów tekstu i ich związku z problematyką powieści,*** np.<br>▪ usytuowanie sceny w początkowej części powieści zapowiedzią problematyki utworu<br>▪ Fitek nie może przekroczyć granicy, podobnie jak bohaterowie powieści<br>▪ sytuacja Fitka ilustracją losu ludzi z nizin społecznych – metaforą postaw ludzi ograniczonych w swojej wolności<br>▪ sytuacja Lulu metaforą postaw ludzi wolnych<br>▪ symbolika drutu, łańcucha (ograniczenia zdeterminowane przynależnością) | 0 – 4 |
| 5. Charakterystyka ukształtowania językowego fragmentu, np.<br>▪ realistyczny opis bohaterów zwierzęcych<br>▪ słownictwo akcentujące monotonię życia (np. *obojętnie*, *nieruchomo*, *apatycznie*, *jednostajne*, *jałowe*; epitety – *znudzony*, *tęskny*, *rozpaczający*, *błagalne jęki*, *skowytliwe szczeknięcia, gniew daremny*)<br>▪ wyliczenie czasowników wskazujące na beznadziejność losu (np. *leżał*, *szukał*, *drapał się*, *rozglądał*, *węszył*, *czołgał się*, *pełzał*, *wydłużał się*, *kurczył*)<br>▪ kontrast – porównania z losem innych (np. Fitek nie podnosił nogi jak psy szczęśliwe)<br>▪ językowe zróżnicowanie wypowiedzi – słownictwo i składnia nacechowane emocjonalnie (p. Cecylii, Elżbiety, p. Posztraskiej) | 0 – 4 |
| 6. Wyjaśnienie związku analizowanej sceny z przesłaniem powieści<br>▪ nieprzekraczalność granic między bohaterami zwierzęcymi, zapowiada obecność wielu ograniczeń (podobne relacje w stosunkach społecznych) | 0 – 1 |
| 7. Sformułowanie wniosku **pełnego,** np.<br>▪ los jednostki zdeterminowany rolą społeczną<br>▪ niemożność przełamania ograniczeń (np. biologicznych, społecznych, poznawczych, wpisanych w naturę człowieka i relacje społeczne) | 4 |
| 8. Sformułowanie wniosku **częściowego**, np. | |

eduarkusze.pl

- zachodzi związek między światem ludzi a światem zwierząt 2
- świat zwierząt metaforą stosunków międzyludzkich

9. Podjęcie **próby** podsumowania, np.
- granice występujące między światem Fitka i Lulu są odzwierciedleniem granic między ludźmi, bohaterami powieści 1

## VII. KOMPOZYCJA (maksymalnie 3 punkty)

*Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu*

– podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 3
– uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części. 1

Uwaga: *jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.*

## VIII. STYL (maksymalnie 3 punkty)

– jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 3
– zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka. 1

*Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.*

## IX. JĘZYK (maksymalnie 10 punktów)

– język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia i fleksja, 10
– język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, 7
– język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne składnia, słownictwo i frazeologia. 4

*Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.*

## X. ZAPIS (maksymalnie 2 punkty)

– bezbłędna ortografia;
poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), 2
– poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia);
na ogół poprawna interpunkcja. 1

*Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.*

## XI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY 0-4

eduarkusze.pl